

รายงานส่วนบุคคล  
(Individual Study)

เรื่อง การพัฒนาวิทยากรแกนนำชุมชนในการป้องกันและ  
แก้ไขปัญหาเสพยาเสพติด กรณีศึกษาพื้นที่เขตดอนเมือง

จัดทำโดย นางสาวนิภาพร เอี่ยมเจริญ  
ตำแหน่ง นักพัฒนาสังคมชำนาญการ  
สังกัด สำนักงานเขตดอนเมือง

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม  
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๘  
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร  
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

**๑. หัวข้อ** การพัฒนาวิทยากรแกนนำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด  
กรณีศึกษาพื้นที่เขตดอนเมือง

## **๒. ความสำคัญของการศึกษา / ที่มาของการนำเสนอ**

ยาเสพติดเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศและส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของประชาชนจากข้อมูลของสำนักงานป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติดกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มผู้เสพยาและกลุ่มผู้ต้องหาดูยาเสพติด ระบุว่า มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครมากที่สุด อายุของผู้เสพยาส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ๑๕ – ๑๙ ปี มากที่สุด (ร้อยละ ๓๐) และพบอายุต่ำที่สุด ๑๐ ปี

กรุงเทพมหานคร ดำเนินการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ถึงปัจจุบัน และสอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ๒๐ ปี ระยะที่ ๒ (๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ด้านที่ ๑ มหานครปลอดภัย มิติที่ ๑.๒ ปลอดภัยอาชญากรรมและยาเสพติด ถึงปัจจุบันเขตดอนเมืองมีชุมชนจัดตั้งตามระเบียบกรุงเทพมหานครจำนวน ๙๕ ชุมชน ๒๕,๐๓๗ ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด ๑๗๐,๐๒๑ คน ตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ และตามมาตรการป้องกันยาเสพติด มุ่งสร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดการบูรณาการและบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่ “พื้นที่ปลอดภัย” ภายใต้แนวคิด ตำบลมั่นคง ปลอดภัยยาเสพติด โดยสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการสร้างพื้นที่ปลอดภัย ซึ่งถือเป็นการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเชิงพื้นที่ ลดระดับความรุนแรงของปัญหาเสพติดใน ๓ มิติ คือ ๑) ดูแลช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยง ๒) เพิ่มปัจจัย/พื้นที่เชิงบวก ๓) ควบคุม ฝ้าระวังปัจจัยพื้นที่เสี่ยง โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการให้ทุกภาคส่วนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด และจากข้อมูลสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร จำแนกสภาพปัญหาเสพติดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ.๒๕๖๔ เขตดอนเมือง จำนวน ๙๕ ชุมชน พบว่า มีชุมชนที่มีปัญหาเสพติด รวมทั้งสิ้น ๑๘ ชุมชน ไม่มีปัญหา ๗๗ ชุมชน แม้ว่าจำนวนชุมชนที่ไม่มีปัญหาด้านยาเสพติด จะมีจำนวนสูงถึง ๗๗ ชุมชน แต่การทำให้ชุมชนดังกล่าวเป็นชุมชนปลอดภัยยาเสพติดอย่างยั่งยืนยังต้องอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชนเป็นหลัก

ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมที่ประจำสำนักงานเขตมีจำนวนน้อยเพียงหนึ่งถึงสองคนเท่านั้นที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดและเป็นวิทยากรที่มีความรู้และแก้ไขปัญหาด้านยาเสพติด ดังนั้นหากสามารถสร้างเครือข่ายวิทยากรแกนนำในชุมชนให้มีความรู้และทักษะในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนได้โดยตรงตามบริบทของแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งเป็นพลังของแผ่นดินในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้อย่างยั่งยืน

## **๓. วัตถุประสงค์**

๑. เพื่อศึกษาและจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรแกนนำชุมชน โดยการมีส่วนร่วมจากผู้นำชุมชนในพื้นที่เขตดอนเมือง

๒. เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนให้เป็นวิทยากรด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่เขตดอนเมือง

๓. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้วิทยากรแกนนำชุมชน สามารถเป็นวิทยากรและถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนในชุมชนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน

#### ๔. เป้าหมาย

๑. จัดทำหลักสูตรอบรมวิทยากรแกนนำชุมชน จำนวน ๑ หลักสูตร
๒. อบรมผู้นำชุมชน จำนวน ๑๐๐ คน ให้เป็นวิทยากรแกนนำชุมชน
๓. ติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพติดของวิทยากรแกนนำชุมชนไปสู่คนในชุมชน อย่างน้อยชุมชนละ ๕ คน

#### ๕. แนวคิด / หลักการที่ใช้ในการศึกษา

แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย (๑) การวิเคราะห์ SWOT เพื่อพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนดำเนินการในเรื่องดังกล่าว (๒) สมรรถนะวิทยากรด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (๓) การมีส่วนร่วมของประชาชน (people's participation) (๔) การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ SWOT เป็นการตรวจสอบตนเองเปรียบเทียบกับสภาวะแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งสภาวะแวดล้อมภายใน หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ควบคุมได้ ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ได้แก่ S และ W เป็นการวิเคราะห์ภายในองค์กร (Internal analysis) ในขณะที่สภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง สภาพแวดล้อมที่องค์กรไม่สามารถควบคุมได้ หรือไม่ได้เกิดจากตัวองค์กร ได้แก่ O และ T เป็นการวิเคราะห์ภายนอกองค์กร (External analysis)

S (Strength) หมายถึง จุดแข็งในองค์กรในการดำเนินการนั้น ๆ เช่น ผู้ปฏิบัติมีศักยภาพสูง มีความรู้ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานยาวนาน มีอายุน้อยสามารถพัฒนาได้ง่าย เป็นต้น

W (Weakness) หมายถึง จุดอ่อนขององค์กรในการดำเนินการนั้น ๆ เช่น ระบบการจัดการความรู้ภายในองค์กรยังไม่ชัดเจน ผู้ปฏิบัติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับต่ำ เป็นต้น

O (Opportunity) หมายถึง มีสภาพแวดล้อมภายนอกใดที่เอื้อประโยชน์แก่การดำเนินการ เช่น โอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอก แหล่งความรู้ที่เข้าถึงได้ทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีมากขึ้น เป็นต้น

T (Threat) หมายถึง มีสภาพแวดล้อมภายนอกใดที่คาดว่าจะเป็อุปสรรคหรือผลกระทบในทางลบแก่การดำเนินการนั้น ๆ เช่น ภาระงานประจำทำให้ไม่สามารถจัดสรรเวลาในการเรียนรู้ได้เต็มที่ แหล่งความรู้อินเทอร์เน็ตขาดความน่าเชื่อถือหรือเข้าถึงไม่ได้หากไม่ได้เสียค่าใช้จ่าย เป็นต้น

ดังนั้น การวิเคราะห์ SWOT จะนำไปสู่การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนกลยุทธ์ การกำหนดแผนงานโครงการต่าง ๆ สามารถสะท้อนจุดแข็งและมีโอกาสในการสนับสนุนจุดแข็งนั้น มีอุปสรรคด้านใดซึ่งสามารถใช้จุดแข็งที่มีอยู่แก้ไขได้ มีสภาพแวดล้อมภายนอกใดบ้างที่เอื้อโอกาสให้ ซึ่งหากไม่กำจัดจุดอ่อนที่มีอยู่จะทำให้ไม่สามารถเข้าถึงโอกาสนั้นได้ รวมทั้งมีสภาพแวดล้อมภายนอกใดที่คาดว่าจะเป็อุปสรรคและซ้ำเติมจุดอ่อนเดิมที่มีอยู่ เป็นต้น

ในการนี้ ผู้เข้ารับการอบรมจึงได้นำแนวคิด SWOT และ TOW Matrix มาใช้ในการวิเคราะห์องค์กร “สำนักงานเขตดอนเมือง” เพื่อให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม จนนำไปสู่การคัดเลือกกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาตามหลักการและเหตุผลได้ดังนี้

### การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร (SWOT analysis)

จากข้อมูลที่ผ่านมาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสำนักงานเขตดอนเมือง จึงได้นำปัญหา ข้อจำกัด ปัจจัยสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องผ่านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสรุปเป็นประเด็น จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) ภายในองค์กร โอกาส (Opportunity) อุปสรรค (Threat) ภายนอกองค์กรในมิติต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อสำนักงานเขตดอนเมือง ดังนี้

ตารางที่ ๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ประเด็น จุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness)

สภาพแวดล้อมภายใน	
จุดแข็ง (Strength)	<p>๑. งานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด สอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ๒๐ ปี ระยะที่ ๒ (๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ด้านที่ ๑ มหานครปลอดภัย มิติที่ ๑.๒ ปลอดภัยอาชญากรรมและยาเสพติด</p> <p>๒. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนของสำนักงานเขตดอนเมือง เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญสามารถเป็นวิทยากร บรรยายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในชุมชนเป็นอย่างดี</p> <p>๓. สำนักงานเขตดอนเมืองเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน ประสานงานและได้รับความร่วมมือจาก ผู้นำชุมชนในพื้นที่เขตดอนเมืองเป็นอย่างดี</p> <p>๔. สำนักงานเขตดอนเมืองมีศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเขต (ศป.ปส.เขต) ซึ่งมีการประชุมเป็นรายไตรมาส ประกอบด้วยผู้อำนวยการเขตดอนเมือง ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตดอนเมือง หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ หัวหน้าฝ่ายเทคนิค หัวหน้าฝ่ายการศึกษา หัวหน้าฝ่ายปกครอง โรงเรียนในพื้นที่เขตดอนเมือง ผู้แทนหน่วยงานราชการทั้งในและนอกพื้นที่ ภาคเอกชน ผู้แทนภาคประชาชนโดยมีนักพัฒนาสังคมเป็นผู้ช่วยเลขานุการ</p> <p>๕. สำนักงานเขตดอนเมืองมีคณะทำงานด้านการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ ติดตามช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดและพัฒนากระบวนการบริการคืนคนดีสู่สังคมประกอบด้วยผู้อำนวยการเขตดอนเมือง</p>

สภาพแวดล้อมภายใน (ต่อ)	
จุดแข็ง (Strength)	<p>ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตดอนเมือง หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ หัวหน้าฝ่ายเทคนิค หัวหน้าฝ่ายการศึกษา หัวหน้าฝ่ายปกครอง โรงเรียนในพื้นที่เขตดอนเมือง ผู้แทนหน่วยงานราชการทั้งในและนอกพื้นที่ ภาคเอกชน ผู้แทนภาคประชาชนโดยมีนักพัฒนาสังคมเป็นเลขานุการ</p> <p>๖. สำนักงานเขตดอนเมืองมีผลงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับจากทั้งในและนอกองค์กร</p> <p>๗. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสำนักงานเขตดอนเมืองได้รับการคัดเลือกให้เข้ารับการอบรมเป็นวิทยากร MOBILE TEAM และได้รับเชิญเป็นที่วิทยากรฝึกอบรมการเป็นวิทยากร MOBILE TEAM ให้กับผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ๕๐ เขตและสถานีดำรวจนครบาล ๕๓ สถานี จากสำนักงานป.ป.ส.กทม.</p> <p>๘. มีการถอดบทเรียนแนวปฏิบัติที่ดีในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนเมือง (ชุมชนสะพานปูน สำนักงานเขตดอนเมือง) โดยมหาวิทยาลัยเกริก และสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ</p>
จุดอ่อน (Weakness)	<p>๑. ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด</p> <p>๒. ภารกิจในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมมีจำนวนมาก</p> <p>๓. นักพัฒนาสังคมมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาก</p> <p>๔. ขาดการพัฒนากระบวนการที่ใช้สนับสนุนงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด</p> <p>๕. ขาดช่องทางการประชาสัมพันธ์เพื่อใช้สื่อสารระหว่างสำนักงานเขตกับผู้นำชุมชนที่ทันสมัย</p> <p>๖. สำนักงานเขตมีอำนาจตามกฎหมายที่จำกัดในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด</p>

ตารางที่ ๒ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ประเด็น “โอกาส” (Opportunity) และ “อุปสรรค” (Threat)

สภาพแวดล้อมภายนอก	
<p>โอกาส (Opportunity)</p>	<p>๑. ปัจจุบันนโยบายภาครัฐและนโยบายผู้บริหาร กรุงเทพมหานครมุ่งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน</p> <p>๒. นโยบายของรัฐบาลและผู้บริหารกรุงเทพมหานคร มีความชัดเจนในการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด</p> <p>๓. ปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์นำมาใช้ ดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ โดยมีบุคคลหรือ หน่วยงานต่างๆ ร่วมกันเป็นเครือข่าย แลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร สื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต มีพื้นที่ บริการเครื่องมือต่างๆ ในการสร้างการเชื่อมโยงกับ คนในสังคมได้สะดวกและครอบคลุมทุกพื้นที่</p> <p>๔. หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนมีการ สนับสนุนงบประมาณ องค์ความรู้ และข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เช่น สสส. มหาวิทยาลัยเกริก ทำอากาศยานดอนเมือง บริษัท บริการเชื้อเพลิงการบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ร้านอาหารบ้านลุงใหญ่ มูลนิธิ OMF เป็นต้น</p> <p>๕. ปัจจุบันบทลงโทษตามกฎหมายที่มีต่อผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติดมีบทลงโทษสูงทำให้เป็นประโยชน์ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด</p>
<p>อุปสรรค (Threat)</p>	<p>๑. สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด-19 (โควิด-19) ทำให้ไม่สามารถดำเนิน โครงการ/กิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดได้</p> <p>๒. ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการ ดำเนินการที่ผ่านมายังเป็นเรื่องของทางราชการ เป็นส่วนใหญ่ การมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่ เป็นแต่เพียงการมีส่วนร่วมในเชิงรูปแบบ</p>

สภาพแวดล้อมภายนอก	
อุปสรรค (Threat)	<p>๓. เจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วนที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายถูกร้องเรียนว่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ประชาชนจึงเกรงกลัวและไม่ให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด</p> <p>๔. จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดพื้นที่รอยต่อกับสำนักงานเขตดอนเมืองซึ่งมีสถิติการแพร่ระบาดของยาเสพติดมาก</p> <p>๕. ชุมชนริมคลองเปรมประชากร จำนวน ๑๔ ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่เขตดอนเมืองเป็นชุมชนประเภทแออัดซึ่งมีความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของยาเสพติดและไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)</p> <p>๖. พื้นที่เขตดอนเมืองมีประชากรแฝงและแรงงานต่างด้าวจำนวนมากซึ่งอาจเป็นปัญหาในการบริหารจัดการเรื่องยาเสพติด</p>

### การสร้างกลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix

TOWS Matrix เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือสำหรับการสร้างกลยุทธ์ใหม่จากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันขององค์กรที่มีการต่อยอดมาจาก SWOT Analysis ซึ่งผู้จัดทำรายงานได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรสำนักงานเขตดอนเมือง (SWOT Analysis) และนำปัจจัยแต่ละประเภทมาจับคู่กัน (TOWS Matrix) เพื่อวิเคราะห์และจำแนกออกเป็นกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ ดังนี้

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
	<p>๑. งานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ๒๐ ปี ระยะที่ ๒ (๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ด้านที่ ๑ มหานครปลอดภัย มิติที่ ๑.๒ ปลอดภัยอาชญากรรมและยาเสพติด</p> <p>๒. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนของสำนักงานเขตดอนเมืองเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญสามารถเป็นวิทยากรบรรยายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเป็นอย่างดี</p>	<p>๑. ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด</p> <p>๒. ภารกิจในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมมีจำนวนมาก</p> <p>๓. นักพัฒนาสังคมมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาก</p> <p>๔. ขาดการพัฒนาระบบงานที่ใช้สนับสนุนงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด</p>

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
	<p>๓. สำนักงานเขตดอนเมืองเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน ประสานงานและได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชนในพื้นที่เขตดอนเมืองเป็นอย่างดี</p> <p>๔. สำนักงานเขตดอนเมืองมีศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเขต (ศป.ปส.เขต) ซึ่งมีการประชุมเป็นรายไตรมาส ประกอบด้วยผู้อำนวยการเขตดอนเมือง ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตดอนเมือง หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ หัวหน้าฝ่ายเทศกิจ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา หัวหน้าฝ่ายปกครองโรงเรียนในพื้นที่เขตดอนเมือง ผู้แทนหน่วยงานราชการทั้งในและนอกพื้นที่ ภาคเอกชน ผู้แทนภาคประชาชนโดยมีนักพัฒนาสังคมเป็นผู้ช่วยเลขานุการ</p> <p>๕. สำนักงานเขตดอนเมืองมีคณะทำงานด้านการบำบัดรักษา พื้นฟูสมรรถภาพ ติดตามช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีสู่สังคมประกอบด้วยผู้อำนวยการเขตดอนเมือง ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตดอนเมือง หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ หัวหน้าฝ่ายเทศกิจ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา หัวหน้าฝ่ายปกครอง โรงเรียนในพื้นที่เขตดอนเมือง ผู้แทนหน่วยงานราชการทั้งในและนอกพื้นที่ภาคเอกชน ผู้แทนภาคประชาชนโดยมีนักพัฒนาสังคมเป็นเลขานุการ</p>	<p>๕. ขาดช่องทางการประชาสัมพันธ์เพื่อใช้สื่อสารระหว่างสำนักงานเขตกับผู้นำชุมชนที่ทันสมัย</p> <p>๖. สำนักงานเขตมีอำนาจตามกฎหมายที่จำกัดในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด</p>

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
	<p>๖. สำนักงานเขตดอนเมืองมีผลงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับจากทั้งในและนอกองค์กร</p> <p>๗. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสำนักงานเขตดอนเมืองได้รับการคัดเลือกให้เข้ารับการอบรมวิทยากร MOBILE TEAM และได้รับเชิญเป็นทีมวิทยากรฝึกอบรมการเป็นวิทยากร MOBILE TEAM ให้กับผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ๕๐ เขตและสถานีตำรวจนครบาล ๔๗ สถานี จากสำนักงาน ป.ป.ส.กทม.</p> <p>๘. มีการถอดบทเรียนแนวปฏิบัติที่ดีในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเมือง (ชุมชนสะพานปูน สำนักงานเขตดอนเมือง) โดยมหาวิทาลัยเกริก</p>	
โอกาส (Opportunity)	กลยุทธ์เชิงรุก SO	กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO
<p>๑. ปัจจุบันนโยบายภาครัฐและนโยบายผู้บริหารกรุงเทพมหานครมุ่งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน</p> <p>๒. นโยบายของรัฐบาลและผู้บริหารกรุงเทพมหานครมีความชัดเจนในการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด</p> <p>๓. ปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์นำมาใช้ดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ โดยมีบุคคลหรือ</p>	<p>๑. มุ่งเน้นส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาระดับชาติ</p> <p>๒. พัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการความรู้ (KM Management) เกี่ยวกับงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่</p> <p>๓. จัดเก็บฐานข้อมูลและสถิติที่สำคัญเกี่ยวกับภารกิจด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย</p> <p>๔. ประสาน เชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูล สถิติสำคัญกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน</p>	<p>๑. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือใช้เครือข่าย Social Media กับงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่</p> <p>๒. ส่งเสริมและพัฒนาคนในชุมชนให้เข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ เช่น เป็นหน่วยเฝ้าระวัง หรือ เป็นวิทยากรแกนนำในการให้ความรู้เกี่ยวกับงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่</p> <p>๓. เพิ่มช่องทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเขต</p>

โอกาส (Opportunity)	กลยุทธ์เชิงรุก SO	กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO
<p>หน่วยงานต่างๆ ร่วมกัน เป็นเครือข่าย แลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร สื่อสาร ผ่านอินเทอร์เน็ต มีพื้นที่ บริการเครื่องมือต่างๆ ใน การสร้างการเชื่อมโยงกับ คนในสังคมได้สะดวกและ ครอบคลุมทุกพื้นที่</p> <p>๔. หน่วยงานภายนอกทั้ง ภาครัฐและเอกชนมีการ สนับสนุนงบประมาณ องค์ความรู้ และข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ในการดำเนินงานด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เช่น สสส. มหาวิทยาลัย เกริก ท่าอากาศยาน ดอนเมือง บริษัท บริการ เชื้อเพลิงการบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ร้านอาหารบ้านลุงใหญ่ มูลนิธิ OMF เป็นต้น</p> <p>๕. ปัจจุบันบพทลงโทษ ตามกฎหมายที่มีต่อ ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดมีบทลงโทษสูง ทำให้เป็นประโยชน์ ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติด</p>	<p>๕. ศึกษาและจัดทำหนังสือที่รวบรวม ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ง่ายต่อ ความเข้าใจของประชาชน</p>	<p>รวมทั้งกระบวนการสื่อสาร สองทางเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน</p> <p>๔. จัดทำคู่มือในการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เขต ดอนเมืองฉบับประชาชน</p> <p>๕. ประสานและเชื่อมโยง ฐานข้อมูลเรื่องการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดกับ หน่วยงานระดับชาติ</p>
อุปสรรค (Threat)	กลยุทธ์แนวทางตั้งรับ (ST)	กลยุทธ์ป้องกัน (WT)
<p>๑. สถานการณ์การ แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ทำให้ไม่สามารถ</p>	<p>๑. พัฒนาระบบงานที่นำเทคโนโลยี สารสนเทศหรือเครือข่ายออนไลน์มา ประยุกต์ใช้ในการร่วมมือกันในช่วงที่มี การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส-</p>	<p>๑. ปรับปรุงระบบบริหารงาน บุคคลภายในสำนักงานเขต เพื่อเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงชุมชน แออัด ทั้งเรื่องยาเสพติดและ</p>

อุปสรรค (Threat)	กลยุทธ์แนวทางตั้งรับ (ST)	กลยุทธ์ป้องกัน (WT)
<p>ดำเนินโครงการ/กิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้</p> <p>๒. ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินการที่ผ่านมา ยังเป็นเรื่องของทางราชการ เป็นส่วนใหญ่ การมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่เป็นแต่เพียงการมีส่วนร่วมในเชิงรูปแบบ</p> <p>๓. เจ้าหน้าที่ของรัฐ บางส่วนที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายถูก ร้องเรียนว่าเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด ประชาชนจึงเกรงกลัวและไม่ให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด</p> <p>๔. จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดพื้นที่รอยต่อกับสำนักงานเขตดอนเมืองซึ่งมีสถิติการแพร่ระบาดของ ยาเสพติดมาก</p> <p>๕. ชุมชนริมคลองเปรมประชากร จำนวน ๑๔ ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่เขตดอนเมืองเป็นชุมชนประเภทแออัดซึ่งมีความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของยาเสพติดและไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)</p>	<p>โคโรนา 2019 (โควิด-19)</p> <p>๒. ปรับปรุงระบบการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น จัดทำแผนระยะสั้น กลาง และระยะยาว และเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๓. จัดทำข้อตกลง(MOU) ร่วมกับภาคีเครือข่าย องค์กร มูลนิธิ รวมถึงจังหวัด โดยรอบสำนักงานเขตดอนเมือง</p> <p>๔.สร้างกลไกหรือทีมงานเคลื่อนที่เร็ว (หน่วย Best) เพื่อเข้าถึงชุมชนเสี่ยงสูงหรือชุมชนแออัดในสำนักงานเขตดอนเมือง</p>	<p>การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)</p> <p>๒. จัดทำฐานข้อมูลสถิติประชากรแฝง ประชากรในชุมชนที่มีความเสี่ยงด้านยาเสพติด</p> <p>๓. ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มอำนาจให้สำนักงานเขต ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชนได้</p>

อุปสรรค (Threat)	กลยุทธ์แนวทางตั้งรับ (ST)	กลยุทธ์ป้องกัน (WT)
๖. พื้นที่เขตดอนเมืองมี ประชากรแฝงและแรงงาน ต่างด้าวจำนวนมาก ซึ่งอาจเป็นปัญหาในการ บริหารจัดการเรื่อง ยาเสพติด		

**กลยุทธ์เชิงรุก (SO strategies)** เป็นการจับคู่ระหว่าง Strength และ Opportunity ใช้จุดแข็งร่วมกับโอกาส โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. มุ่งเน้นส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาระดับชาติ

๒. พัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการความรู้ (KM Management) เกี่ยวกับงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่

๓. จัดเก็บฐานข้อมูลและสถิติที่สำคัญเกี่ยวกับภารกิจด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย

๔. ประสาน เชื่อมโยง แลกเปลี่ยน ข้อมูล สถิติสำคัญกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

๕. ศึกษาและจัดทำหนังสือที่รวบรวมข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ง่ายต่อความเข้าใจของประชาชน

**กลยุทธ์แนวทางตั้งรับ (ST strategies)** เป็นการจับคู่ระหว่าง Strength และ Threat ใช้จุดแข็งรับมือกับอุปสรรค ใช้โอกาสลดจุดอ่อน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. พัฒนาระบบงานที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศหรือเครือข่ายออนไลน์มาประยุกต์ใช้ในการร่วมมือกันในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

๒. ปรับปรุงระบบการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น จัดทำแผนระยะสั้น กลาง และระยะยาวและเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. จัดทำข้อตกลง(MOU) ร่วมกับภาคีเครือข่าย องค์กร มูลนิธิ รวมถึงจังหวัดโดยรอบ สำนักงานเขตดอนเมือง

๔. สร้างกลไกหรือทีมงานเคลื่อนที่เร็ว(หน่วย Best) เพื่อเข้าถึงชุมชนเสี่ยงสูงหรือชุมชนแออัดในสำนักงานเขตดอนเมือง

**กลยุทธ์แนวทางพัฒนา (WO strategies)** เป็นการจับคู่ระหว่าง Weakness และ Opportunity ใช้โอกาสลดจุดอ่อน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือใช้เครือข่าย Social Media กับงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่

๒. ส่งเสริมและพัฒนาคนในชุมชนให้เข้ามา มีบทบาทมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติดในพื้นที่ เช่น เป็นหน่วยเฝ้าระวัง หรือ เป็นวิทยากรแกนนำในการให้ความรู้เกี่ยวกับงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติดในพื้นที่

๓. เพิ่มช่องทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเขต รวมทั้งกระบวนการสื่อสารสองทางเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน

๔. จัดทำคู่มือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติดในพื้นที่เขตตอนเมืองฉบับประชาชน

๕. ประสานและเชื่อมโยงฐานข้อมูลเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติดกับหน่วยงานระดับชาติ

**กลยุทธ์ป้องกัน (WT strategies)** เป็นการจับคู่ระหว่าง Weakness และ Strength ใช้จุดอ่อนร่วมกับอุปสรรค โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ปรับปรุงระบบบริหารงานบุคคลภายในสำนักงานเขตเพื่อเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงชุมชนแออัด ทั้งเรื่องยาเสฟติดและการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

๒. จัดทำฐานข้อมูลสถิติประชากรแฝง ประชากรในชุมชนที่มีความเสี่ยงด้านยาเสฟติด

๓. ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มอำนาจให้สำนักงานเขตในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องยาเสฟติดภายในชุมชนได้

จากการทำ SWOT และ TOWs Matrix ผู้เข้ารับการอบรมได้เลือกกลยุทธ์แนวทางพัฒนา (WO strategies) “ส่งเสริมและพัฒนาคนในชุมชนให้เข้ามา มีบทบาทมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติดในพื้นที่ เช่น เป็นหน่วยเฝ้าระวัง หรือ เป็นวิทยากรแกนนำในการให้ความรู้เกี่ยวกับงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติดในพื้นที่” และดำเนินโครงการ “การพัฒนาวิทยากรแกนนำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติด กรณีศึกษาพื้นที่เขตตอนเมือง”

**๒. วิทยากรกระบวนการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติด** ประเวศ วสี (๒๕๔๕) เสนอว่า วิทยากรกระบวนการ เป็นบุคคลที่ พยายามฝึกฝน พัฒนาตนเองและบุคคลในทีมให้เป็นผู้รอบรู้มีโลกทัศน์ที่ถูกต้อง รวมถึงทักษะด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ และมีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งความรู้ภายนอก และตามแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสฟติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรการป้องกันยาเสฟติด แนวทางการปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อจัดการพื้นที่ให้มีศักยภาพในการลดอุปสงค์ยาเสฟติด ทั้งในด้านการขจัดปัจจัยลบและการเพิ่มปัจจัยบวก โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การส่งเสริมกิจกรรมเชิงบวก การจัดระเบียบสังคมและการสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้เกิดการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติดด้วยการมีส่วนร่วมของประชากรในพื้นที่นั้นๆ เพื่อนำสู่ความปลอดภัยจากปัญหาสุขภาพเสฟติดและลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาสุขภาพเสฟติด

จากแนวคิด “วิทยากรกระบวนการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติด” ข้างต้น ผู้เข้ารับการอบรมนำแนวคิดและประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรมในการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติดมากำหนดสมรรถนะของวิทยากรกระบวนการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติดได้ดังนี้

(๑) มีความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยสามารถเข้าใจและประยุกต์ใช้ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ รู้สาเหตุของการติดยาเสพติด และสามารถถ่ายทอดได้ โดยผ่านกระบวนการฝึกอบรม

(๒) สามารถใช้กระบวนการกระตุ้น - ตอบสนอง - ข้อมูลย้อนกลับ สามารถให้ข้อมูลในลักษณะ มีปฏิสัมพันธ์ การมีส่วนร่วม ดึงให้มีการตอบสนองบ่อย ๆ วิธีการง่ายก็คือลำดับขั้นการเรียนรู้ จะเป็นห่วงโซ่แบบกระตุ้น - การตอบสนอง - ข้อมูลย้อนกลับ ได้เป็นอย่างดี

(๓) มีทักษะในการให้หลักการแล้วยกตัวอย่างในระหว่างการสอนหรืออบรมได้ สามารถใช้อุปมาอุปมัย เปรียบเทียบมีเกร็ดความรู้ อธิบาย กรณีศึกษา และทำเป็นแบบอย่าง แสดงให้เห็นภาพ รูปแบบการให้ความรู้แบบมีชีวิตชีวา เกี่ยวข้องสัมพันธ์ ยกตัวอย่างที่สามารถจำได้แม่นยำ

(๔) มีทักษะในการการรสนงานและการให้คำปรึกษา สามารถยอมรับความต้องการการเรียนรู้ ค่านิยมปัญหาต่าง ๆ และสนองตอบช่วยเหลือแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม ให้คำปรึกษา ใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นคู่ ๆ หรือมอบหมายงานพิเศษให้ทำ

(๕) มีทักษะการนำเสนอด้วยวงจรรยาวิชา คือ ภาษาที่ไม่ใช่คำพูด โดยสามารถพูดได้อย่างน่าฟังสร้างความสนใจ ใช้ภาษาดี ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ชัดเจน สร้างบทสนทนา บทพูด ใช้ภาษามีสีสัน อารมณ์ขัน ใช้ภาษาท่าทางประกอบได้อย่างเหมาะสม

(๖) มีทักษะการตั้งคำถาม สามารถใช้รูปแบบของคำถามต่าง ๆ ได้อย่างดี ทั้งทางตรงและทางอ้อม แบบประเมินตนเอง สะท้อนความคิด ใช้วาทศิลป์ เป็นต้น เพื่อดึงข้อเท็จจริงและความรู้สึกได้อย่างง่ายดาย

(๗) มีทักษะการฟังและการให้ข้อมูลย้อนกลับ สามารถในการฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์วัตถุประสงค์ ความหมาย คำพูดและเนื้อหาของผู้พูด ย้ำและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจน

(๘) มีทักษะการสอนแบบต่อเนื่องและความไหลลื่น สามารถดำเนินการสอนได้อย่างต่อเนื่องและไหลลื่นตามวัตถุประสงค์ย่อยๆ ทดสอบใช้ข้อความเชื่อมต่อ และเขียนเป็นแผนภาพแสดงความก้าวหน้าของผู้เรียน ผู้เรียนเห็นภาพรวมและทิศทาง

(๙) มีทักษะในการสำรวจปัญหาชุมชนในพื้นที่ และจัดลำดับความสำคัญตามสภาพปัญหาของพื้นที่ เป้าหมาย รวมทั้งสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชน และค้นหาผู้มีโอกาสเสี่ยงต่อปัญหายาเสพติดในพื้นที่ เช่น กลุ่มวัยเสี่ยง อายุ ๑๕-๒๕ ปี ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อปัญหายาเสพติด เป็นต้น

(๑๐) มีทักษะในการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในชุมชน

(๑๑) มีทักษะในการควบคุมดูแลพื้นที่ที่เป็นปัจจัยลบ/ปัจจัยเสี่ยงต่อการมั่วสุมและส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชุมชน เช่น พื้นที่รกร้าง เป็นต้น

(๑๒) มีทักษะในการให้ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของผู้นำกลุ่มต่างๆ ตามความเหมาะสม

(๑๓) มีทักษะในการจัดพื้นที่/กิจกรรมเชิงบวก/ปัจจัยบวกเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเยาวชน

(๑๔) มีทักษะในการส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งแก่สถาบันครอบครัว

(๑๕) มีทักษะในการรณรงค์สร้างกระแสสังคมในการให้โอกาสผู้ป่วยยาเสพติดในชุมชนเพื่อให้ได้รับการบำบัดรักษา และได้รับการยอมรับ และลดการตีตราเพื่อให้กลับตัวเป็นพลังของชุมชน

(๑๖) มีทักษะในการจัดเวทีประชาคมเพื่อรับฟังปัญหาต่างๆ ที่จะนำไปสู่ปัญหา ยาเสพติด/ค้นหาผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพื่อแก้ไขปัญหาดำเนินการค้นหาผู้ป่วยในชุมชน เพื่อจำแนกตามความหนักเบาเพื่อเข้าสู่กระบวนการดูแลแก้ไขโดยครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม

(๑๗) มีทักษะในการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดในพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือส่งต่อเข้ารับการรักษา ฝ่ายระวังผู้ป่วยยาเสพติดหรือกลุ่มเสี่ยงที่มีสัญญาณเตือนอาการผิดปกติทางจิต และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งต่อ เข้ารับการดูแลช่วยเหลือ และการลดอันตรายจากการใช้ยาบำบัดฟื้นฟู

(๑๘) มีทักษะในการติดตามดูแล ให้โอกาสผู้ผ่านการบำบัดรักษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ผ่านการบำบัดรักษา

(๑๙) มีทักษะในการดูแล ช่วยเหลือ กลุ่มผู้มีโอกาสเสี่ยงต่อปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่ เพื่อให้สามารถกำหนดเป้าหมายที่ดี/มีทางเลือกที่ดีในการใช้ชีวิต มีโอกาสในการพัฒนาตนเองตามความต้องการ แก้ไขสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของแต่ละบุคคล เพื่อให้เบี่ยงเบนพฤติกรรมเสี่ยงและสามารถหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ได้

แนวคิดข้างต้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้โดยส่งเสริมและพัฒนาคนในชุมชนให้เข้ามา มีบทบาทมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เป็นวิทยากรด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้

**๓. การมีส่วนร่วมของประชาชน (people's participation)** หรือการมีส่วนร่วมของชุมชน ว่าหมายถึง ความพร้อมและโอกาสที่ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายประชาชนหรือชุมชน ยอมรับผิดชอบและกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และยังได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทฤษฎีที่แตกต่างกันอีก ๔ ความหมาย เจริญ ภัสระ (๒๕๔๐: ๑,๓) คือ

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการของประชาชนซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้ที่อยู่ในวงนอกระบบราชการได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากรและสถาบันต่างๆ ตามสถานะสังคมที่เป็นอยู่

๑. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ในการจัดการควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม และในการมีส่วนร่วม ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจ ในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

๒. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

๓. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญและแสดงถึงซึ่งวิธีแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

ถวิลวดี บุรีกุล (๒๕๔๗ : ๒-๓) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย การให้ข้อมูล การเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน การปรึกษาหารือ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และควบคุมติดตาม โดยเป็นการริเริ่มจากการสื่อสารทางเดียว ไปจนถึงสื่อสารสองทาง เมื่อเข้าใจตรงกันแล้ว จึงเป็นการร่วมทำร่วมติดตาม ควบคุม ซึ่งนับเป็นขั้นของการมีส่วนร่วมสูงสุด

นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา (๒๕๔๖ : ๔) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ประชาชนหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือเคยเข้าร่วมด้วยส่วนน้อยได้เข้าร่วมมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพเสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีให้ทั่วถึงการบริหารจัดการ การติดตามผล รวมถึงการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

นรินทร์ จงวุฒิเวศย (๒๕๒๗ : ๑๘๓) ได้ให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วม” เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำ การให้ (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (๒๕๒๗ : ๒) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงว่า จะหมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคมและได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปของการตัดสินใจในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม : วิชรพงษ์ สุขรึกษา (๒๕๓๕ : ๑๙) ได้สรุปว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมี ๕ ประการ ดังนี้

๑. ผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
๒. ความเข้าใจของสมาชิกในชุมชนอันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา ซึ่งเกิดจากการแลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้เข้าร่วมด้วยกันหรือได้รับการช่วยเหลือจากผู้เข้าร่วมคนอื่น
๓. โอกาสที่เอื้ออำนวยให้ชาวบ้านทุกคนได้ร่วมกิจกรรมการพัฒนา และเอื้อให้ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน
๔. เกียรติและศักดิ์ศรีของประชาชน ทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีซึ่งจะทำให้ทุกคนมีคุณค่าต่อชุมชน
๕. สิ่งตอบแทนที่ประชาชนจะได้รับ เช่น เงิน การช่วยเหลือด้านต่างๆ เป็นต้น จะเป็แรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

จากแนวคิด “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ข้างต้น ผู้เข้ารับการอบรมจะนำไปประยุกต์ใช้โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาระดับชาติ

**๔. การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด** โอลิน โนวลิส (Helen Nowlis) (แวนรัทน์ โชตินิพัทธ์, ๒๕๔๙:๑๖-๑๙) กำหนดรูปแบบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไว้ ๔ รูปแบบ มีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

รูปแบบที่ ๑ รูปแบบทางศีลธรรมและกฎหมาย (The Legal-moral Model) รูปแบบนี้ได้เสนอให้แบ่งแยกออกเป็น ๒ ชนิด คือ ชนิดที่ปลอดภัยและชนิดที่เป็นอันตราย การดำเนินงานป้องกันตามรูปแบบนี้จึงเน้นที่การออกกฎหมายลงโทษผู้ผลิต ผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติดที่เป็นอันตราย นอกจากนั้นยังเสนอแนะให้มีการออกกฎหมายควบคุมการจำหน่ายยา เพิ่มราคา ยา และออกคำเตือนเกี่ยวกับอันตรายของการใช้ยาที่มีผลต่อร่างกาย จิตใจ และสังคม

รูปแบบที่ ๒ รูปแบบทางสุขภาพอนามัย (The Public-health Model) รูปแบบนี้ถือว่ายาเสพติดเปรียบเสมือนโรคภัยไข้เจ็บหรือเป็นปัญหาทางสุขภาพอนามัย จึงไม่มีการแยกยาที่ปลอดภัยและยาที่มีอันตราย แต่ได้รวมเหล่า บุหรี่ และคาเฟอีนเข้าไว้ด้วย การดำเนินงานป้องกันจึงใช้วิธีการเพิ่มราคา ยาให้สูงขึ้น ทำให้สังคมยอมรับยาเสพติดน้อยลง ออกกฎหมายควบคุมการให้ยามีปริมาณน้อยในตลาด พร้อมทั้งรณรงค์ให้การศึกษาและข้อมูลข่าวสารอันตรายเกี่ยวกับภัยอันตรายที่เกิดขึ้นจากการใช้ยาให้คนในสังคมได้รับรู้เพื่อเป็นการป้องกันส่วนที่ผู้ที่มีปัญหายาเสพติดก็ให้ดำเนินการบำบัดรักษาโดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าทุกคนเห็นคุณค่าของการมีสุขภาพอนามัยดี กลัวโรคภัยไข้เจ็บ และหลีกเลี่ยงการใช้ยาโดยไม่จำเป็น

รูปแบบที่ ๓ รูปแบบทางจิตวิทยาสังคม (The Psycho-social Model) ให้ความสำคัญกับตัวคนหรือพฤติกรรมของคนเป็นหลัก โดยเห็นว่าพฤติกรรมใช้ยาของคนเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อน จึงต้องศึกษาสาเหตุของการใช้ยาอย่างลึกซึ้งและถือว่าการติดยาเสพติดเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนของมนุษย์ ดังนั้น ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาตามแนวคิดนี้จึงเสนอแนะให้มีการให้ข่าวสารและให้การศึกษาเพื่อเสริมสร้างเจตคติ ปฏิกิริยา ค่านิยม ความเชื่อและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนไม่ให้ไปใช้ยาเสพติด ตลอดจนเสนอแนะให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลผลักดันให้คนหันไปใช้ยาให้ดีขึ้น

รูปแบบที่ ๔ รูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรม (The Social-culture Model) รูปแบบนี้มุ่งปรับเปลี่ยนสภาวะแวดล้อมในสังคมเพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมที่ลดความกดดัน ส่งผลให้การใช้ยาเสพติดน้อยลง กลุ่มและองค์กรทางสังคมควรสนองตอบพื้นฐานความจำเป็นของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม

กล่าวโดยสรุป การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ไม่ให้ยาเสพติดมีบทบาทเป็นปัญหาในสังคม ผ่านกระบวนการฝึกอบรม เรียนรู้ และเข้าใจ การเป็นวิทยากรแกนนำเพื่อสร้างความตระหนักในปัญหา มีการวิเคราะห์ สำนวณสภาพปัญหาเพื่อกำหนดมาตรการในการดำเนินงานในลักษณะผสมผสานที่เหมาะสมตามสถานการณ์ ด้วยความร่วมมือจากคนในชุมชนและเฝ้าระวังปัญหา ชุมชนจึงจะมีความเข้มแข็ง และสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างยั่งยืน

## ๖. แนวทางการดำเนินการ / ระยะเวลา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

แผนการปฏิบัติงานการพัฒนาวิทยาการแกนนำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด  
กรณีศึกษาพื้นที่เขตดอนเมือง ระยะเวลาระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕ ดังนี้

ลำดับ	ขั้นตอน	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
		๖๔	๖๔	๖๔	๖๕	๖๕	๖๕	๖๕	๖๕	๖๕	๖๕	๖๕	๖๕
๑.	ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี	↔											
๒.	แต่งตั้งคณะทำงานฯ ๒.๑ ประชุมคณะทำงานฯ ๒.๒ คณะทำงานฯ จัดทำ หลักสูตรอบรมวิทยาการ แกนนำชุมชน		↔	↔	↔	↔							
๓.	จัดอบรมตามหลักสูตรอบรม วิทยาการแกนนำชุมชน									↔			
๕.	ติดตามผลการถ่ายทอด องค์ความรู้ของวิทยาการ แกนนำให้กับคนในชุมชน										↔	↔	↔

### ๖.๑ แนวทางการดำเนินงาน

๑) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีตลอดจนหลักสูตรหรือแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ  
ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

๒) แต่งตั้งคณะทำงานฯ เพื่อจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยาการแกนนำชุมชน ประกอบด้วย  
ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตดอนเมือง(กำกับดูแลฝ่ายพัฒนาชุมชนฯ) เป็นหัวหน้าคณะทำงาน หัวหน้าฝ่าย  
พัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ หัวหน้าฝ่ายเทศกิจ หัวหน้า  
ฝ่ายปกครอง หัวหน้าฝ่ายการศึกษา ผู้แทนสำนักงานป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด สำนักงานมัย  
กรุงเทพมหานคร ผู้แทนสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร ผู้แทนเครือข่ายกองทุนแม่  
ของแผ่นดินเขตดอนเมือง ผู้แทนเครือข่ายผู้นำชุมชนเขตดอนเมือง ผู้แทนสภาเด็กและเยาวชนเขตดอนเมือง  
ผู้แทนอาสาสมัครกรุงเทพมหานครเฝ้าระวังภัยและยาเสพติด ผู้แทนเครือข่ายชมรม TO BE NUMBER ONE  
นักพัฒนาสังคมที่รับผิดชอบงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นเลขานุการ รวมทั้งสิ้น ๑๔ คน  
เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงาน และจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยาการแกนนำชุมชน จำนวน ๑ หลักสูตร โดยมีขั้นตอนดังนี้

๒.๑ ประชุมวางแผนการดำเนินงาน จำนวน ๔ ครั้ง โดยกำหนดให้มีรายละเอียด  
ในการประชุมดังนี้

ครั้งที่ ๑ : กำหนดโครงสร้างหลักสูตรวิทยาการแกนนำชุมชน

ครั้งที่ ๒ : กำหนดเนื้อหาหลักสูตรวิทยาการแกนนำชุมชน

ครั้งที่ ๓ : กำหนดแนวทางพัฒนาสมรรถนะสู่การเป็นวิทยาการแกนนำชุมชน

ครั้งที่ ๔ : จัดทำคู่มือหลักสูตรวิทยาการแกนนำชุมชน

๒.๒ คณะทำงานจัดทำหลักสูตรอบรมวิทยาการแกนนำชุมชน จำนวน ๑ หลักสูตร

๓) จัดอบรมให้กับผู้นำชุมชน จำนวน ๑๐๐ คน จาก ๙๖ ชุมชน ตามหลักสูตรอบรม วิทยาการแกนนำชุมชน วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นวิทยาการแกนนำชุมชน และสามารถถ่ายทอดความรู้และเทคนิคด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้แก่คนในชุมชนต่อไปได้

๔) ติดตามผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ของวิทยาการแกนนำชุมชน

**๖.๒ ระยะเวลาดำเนินงาน** ดำเนินงานระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕

### **๖.๓ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง**

ผู้อำนวยการเขตดอนเมือง ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตดอนเมือง(กำกับดูแลฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม) หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ หัวหน้าฝ่ายเทศกิจ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา หัวหน้าฝ่ายปกครอง ผู้แทนสำนักงานป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด สำนักงานมัย กรุงเทพมหานคร ผู้แทนสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร ผู้แทนเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินเขตดอนเมือง ผู้แทนเครือข่ายผู้นำชุมชนเขตดอนเมือง ผู้แทนสภาเด็กและเยาวชนเขตดอนเมือง ผู้แทนอาสาสมัครกรุงเทพมหานครเฝ้าระวังภัยและยาเสพติด ผู้นำชุมชนในพื้นที่เขตดอนเมือง จำนวน ๙๖ ชุมชน ที่เข้ารับการอบรมฯ จำนวน ๒ รุ่น และนักพัฒนาสังคมที่รับผิดชอบงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

## **๗. ประโยชน์จากการศึกษา**

๑. สามารถสร้างหลักสูตรวิทยาการแกนนำชุมชนต้นแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

๒. ชุมชนในพื้นที่เขตดอนเมือง มีเครือข่ายและวิทยาการแกนนำในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

๓. ประชาชนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดมากขึ้น

๔. ผู้นำชุมชนในพื้นที่เขตดอนเมืองมีทัศนคติที่ดีและมีความพึงใจต่อการทำงานของสำนักงานเขตดอนเมืองในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

## **๘. งบประมาณ**

ดำเนินการจัดการอบรมพัฒนาวิทยาการแกนนำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำนวน ๑ วัน แบบไป – กลับ จำนวน ๒ รุ่นๆ ละ ๕๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๐๐ คน เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนให้เป็นวิทยาการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่เขตดอนเมือง โดยเบิกจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๖๕ หมวดรายจ่ายอื่น รายการค่าใช้จ่ายในการอบรม วิทยาการแกนนำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เป็นเงิน ๒๑,๔๐๐.- บาท (สองหมื่นหนึ่งพันสี่ร้อยบาทถ้วน) โดยมีรายละเอียดค่าใช้จ่ายดังนี้

### กิจกรรมอบรมพัฒนาวิทยากรแกนนำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	รายการค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง
๑. การจัดประชุม คณะกรรมการจัดทำ หลักสูตรอบรมวิทยากร แกนนำชุมชน จำนวน ๔ ครั้ง	๑. คณะทำงาน จำนวน ๑๐ คน ๒. ผู้นำชุมชน จาก ๙๖ ชุมชน จำนวน ๑๐๐ คน	๑. ค่าอาหารว่างและ เครื่องดื่มแบบไม่ครมมือ (๑๔ คน x ๒๕ บาท x ๔ ครั้ง)	๑,๔๐๐	ระเบียบ กทม. ว่าด้วยค่าใช้จ่าย ในการฝึกอบรม พ.ศ.๒๕๕๑
๒. อบรมพัฒนา วิทยากรแกนนำชุมชน ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติด ดำเนินการแบบไป-กลับ จำนวน ๑ วัน ณ สำนักงานเขต ดอนเมือง จำนวน ๒ รุ่นๆ ละ ๕๐ คน		๒. ค่าอาหาร อาหารว่าง และเครื่องดื่ม แบบครมมือ (๑๐๐ คน x ๑๐๐ บาท x ๒ วัน)	๒๐,๐๐๐	คำสั่ง กทม. ที่ ๑๘๐๒/๒๕๕๒ เรื่อง หลักเกณฑ์ การจัดโครงการ ฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน - คำสั่ง กทม. ที่ ๓๑๕๙/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติม คำสั่ง กทม. ที่ ๑๘๐๒/๒๕๕๒

### ๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๙.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ระดับผลผลิต (Output) และหรือระดับผลลัพธ์ (Outcome)

ผลผลิต/ผลลัพธ์ตัวชี้วัด	ค่า เป้าหมาย	ประเภท ตัวชี้วัด	วิธีการคำนวณ/ เครื่องมือในการใช้วัด	ระยะเวลา
๑. จำนวนหลักสูตรอบรม วิทยากรแกนนำชุมชน ค่าเป้าหมาย ๑ หลักสูตร	๑ เล่ม	ผลผลิต	ตามข้อ ๖.๑ ๑) และ ๒)	ดำเนินการ แล้วเสร็จ ก่อนการ อบรม
๒. ร้อยละผู้นำชุมชนในเขต ดอนเมืองที่ผ่านการอบรม มีความรู้เกี่ยวกับการ ถ่ายทอดและ การเป็นวิทยากร	ร้อยละ ๙๐	ผลลัพธ์	ประเมินผลการทดสอบความรู้ ก่อนและหลังการอบรม (Pre & Post Test) ของผู้เข้า รับการอบรมด้วยแบบประเมิน ทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการอบรม	ก่อนและหลัง การอบรม

ผลผลิต/ผลลัพธ์ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ประเภทตัวชี้วัด	วิธีการคำนวณ/เครื่องมือในการใช้วัด	ระยะเวลา
๓. ร้อยละของวิทยากรแกนนำที่เข้าร่วมโครงการสามารถถ่ายทอดความรู้และเทคนิคด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้แก่คนในชุมชนได้	ร้อยละ ๕๐	ผลลัพธ์	แบบติดตามประเมินผลวิทยากรแกนนำในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และเทคนิคด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้แก่คนในชุมชนสำนักงานเขตดอนเมือง	หลังการอบรม ๓ เดือน

#### ๙.๒ วิธีการ / เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและการประเมินผล (สำเร็จ)

ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตดอนเมือง เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการติดตามและประเมินผลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่เขตดอนเมือง ต่อผู้เข้ารับการอบรมฯ ในการบรรยายด้านการแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน

#### ๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑. ควรสร้างกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) เพื่อให้การพัฒนาดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยการนำเทคโนโลยีการสื่อสาร (ICT) ในปัจจุบันมาปรับใช้ในการเป็นฐานข้อมูล KM และสามารถพัฒนาเป็นหลักสูตรออนไลน์ โดยปรับใช้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม

๒. ควรสร้างขวัญกำลังใจพร้อมทั้งให้แรงจูงใจกับวิทยากรแกนนำชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองจนนำไปสู่การเป็นวิทยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ศอ.ปส.กทม. สามารถนำหลักสูตรวิทยากรแกนนำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดไปเป็นต้นแบบในการขยายผลให้กับหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร เพื่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน รวมทั้งกำหนดสมรรถนะของวิทยากรแกนนำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

๔. การพัฒนาวิทยากรแกนนำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อสร้างแกนนำช่วยเหลือชุมชนในด้านต่างๆ รูปแบบการดำเนินการไม่อันตรายเพราะเป็นแนวทางพัฒนาชุมชน โดยชุมชนเพื่อชุมชน ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่ายจึงควรพัฒนาเครือข่ายแกนนำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้มีความครอบคลุมทุกกลุ่มวัย ทั้งวัยเด็ก วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุและมีเครือข่ายอาสาสมัครกรุงเทพมหานครเฝ้าระวังภัยและยาเสพติด เครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน เครือข่ายชมรม TO BE NUMBER ONE และสภาเด็กและเยาวชนเขตเข้าร่วมเป็นแกนนำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อการพัฒนาชุมชนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้อย่างยั่งยืน